20.09.2013 г. / 10:30:54

Вяра

03.10 по еретическия, †20 септември по православния календар - Св. великомъченик Евстатий Плакида и семейството му

Житие и страдание на свети великомъченик Евстатий Плакида, на съпругата и децата му († ок. 118 г.)

При царуването на император Траян (1) в Рим живял един воевода на име Плакида (2). Той бил от знатен род и притежавал голямо богатство. Неговата храброст във войните била толкова прочута, че самото му име карало враговете да треперят. Още по времето, когато император Тит воювал в иудейската земя (3), Плакида се прославил като пълководец и се отличавал с безстрашие и мъжество във всички сражения.

По вяра той бил идолопоклонник, но в живота си вършел много добри християнски дела: хранел гладните, обличал голите, помагал на бедстващите и освобождавал мнозина от окови и тъмници. Плакида бил искрено доволен, ако можел да помогне на някого в беди или скърби, и на това се радвал повече, отколкото на славните си победи над враговете. Както някога Корнилий, за когото се разказва в книгата Деяния на светите апостоли (Деян. 10:1 и по-нататък), той достигнал пълно съвършенство в добрите дела, но още нямал светата вяра в нашия Господ Иисус Христос - **онази вяра, без която са мъртви всички добри дела (Иак. 2:17).** Плакида имал съпруга, също така добродетелна като него, и двама синове. Към всички бил много добър и милостив и не му достигало само познание за Единия истински Бог, Когото въпреки това почитал с добрите си дела. Но милосърдният Човеколюбец Господ желае спасението на всички и вижда онези, които вършат добро: "**у всеки народ оня, който се бои от Него и върви по правда, приятен Му е**" (Деян. 10:35). Той не презрял и този добродетелен мъж, не му позволил да загине в мрака на идолската заблуда и Сам благоволил да му открие пътя към спасението.

Веднъж Плакида тръгнал с воините и слугите си на лов. Видели стадо елени и като дал разпореждания на ездачите, воеводата тръгнал да преследва животните. Скоро забелязал, че най-големият елен се отделил от стадото. Плакида оставил воините си и с малка дружина го последвал в пустинята. Спътниците му скоро се уморили и изостанали далеч зад него. А воеводата, който имал по-силен и бърз кон, продължил сам преследването, докато еленът не се изкачил на една висока скала. Плакида спрял в подножието й и започнал да размишлява как да хване животното. В това време Всеблагият Бог, Който по много различни начини довежда хората към спасение и с известни само на Него съдби ги наставлява по

пътя на истината, уловил ловеца, като се явил на Плакида както някога на апостол Павел (Деян. 9:3-6).

Плакида продължавал да гледа елена и видял между рогата му сияещ кръст, а на кръста - подобие на плътта на разпнатия за нас Господ Иисус Христос. Изумен от чудното видение, воеводата внезапно чул глас да казва:

- Защо ме гониш, Плакида?

И при този Божествен глас Плакида мигновено бил обзет от страх, паднал от коня и лежал на земята като мъртъв. Едва дошъл на себе си, той попитал:

- Кой си Ти, Господине, Който говориш с мене?

И Господ му отговорил:

- Аз съм Иисус Христос, Бог, въплътил се заради спасението на човеците и претърпял доброволни страдания и смърт на кръста, Когото ти почиташ, без сам да знаеш това. **Твоите добри дела и големи милостини са ми известни и Аз пожелах да те спася. Ето, явих ти се, за да Ме познаеш и да се присъединиш към верните Ми раби. Защото не искам човек, който върши праведни дела, да погине в мрежите на врага.**

Плакида станал от земята и като не виждал вече никого пред себе си, казал:

- Сега вярвам, Господи, че Ти си Бог на небето и земята, Творец на всички твари. Отсега нататък само на Тебе се покланям и не познавам друг Бог освен Тебе. Моля Те, Господи, научи ме какво да сторя?

И отново чул глас:

- Иди при християнския свещеник, приеми от него кръщение

и той ще те настави към спасението.

Изпълнен с радост и умиление, Плакида със сълзи паднал на земята и се поклонил на Господа, Който го удостоил с явяването Си. **Той се съкрушавал, че досега не познавал правдата и истинския Бог и в същото време се радвал духом, че се е сподобил с такава благодат, която му открила познанието на истината и го наставила по правия път.** Той отново яхнал коня и се завърнал при спътниците си, но запазил в тайна своята голяма радост и не разказал на никого за случилото се. У дома извикал жена си и насаме й разказал всичко, което видял и чул. А тя на свой ред споделила:

- Миналата нощ чух някой да ми говори такива думи: “ти, твоят мъж и синовете ви утре ще дойдете при Мене и ще познаете Иисуса Христа, истинския Бог, защото Аз пращам спасение на онези, които Ме любят”. Нека не отлагаме и да изпълним веднага заповяданото.

Настъпила нощта. Плакида пратил да намерят дома на християнския свещеник. После заедно с жена си и децата си и неколцина верни слуги се отправил при свещеника, който се казвал Иоан. Когато отишли при него, те подробно му разказали за явяването на Господа и го помолили да ги кръсти. Той ги изслушал и прославил Бога, Който и сред езичниците избира онези, които са Му угодни, научил ги на светата вяра и им открил всички Божии заповеди. После се помолил и ги кръстил в името на Отца и Сина и Светия Дух. **При кръщението Плакида бил наречен Евстатий, съпругата му - Теопистия, а синовете - Агапий и Теопист**. След това свещеникът ги причастил с Божествените Тайни и ги отпратил с мир, казвайки:

- Бог, Който ви просвети със светлината на Своето познание

и ви призова да наследите вечния живот, нека бъде винаги с вас! Когато се удостоите в онзи живот да съзерцавате Бога, поменете и мене, вашия духовен отец.

Възродени в светото кръщение, те се завърнали вкъщи, изпълнени с неизразима радост. Божествената благодат озарила душите им с тиха светлина и изпълнила сърцата им с такова блаженство, че им се струвало, че се намират на небето, а не на земята.

На следващата сутрин Евстатий яхнал коня си, взел няколко слуги и се отправил уж на лов отново там, където му се явил Господ, за да въздаде благодарение за неизповедимите Му дарове. Когато стигнали до мястото, той пратил слугите да търсят плячка. А сам слязъл от коня, паднал по очи на земята и със сълзи се молел и благодарял на Господа за неизречената Му милост, че е благоволил да го просветли със светлината на вярата. В молитвата си той се поверявал на своя Господ, като се предавал на Неговата блага и съвършена воля и Го молел по Своята благост да устрои всичко за негова полза така, както Сам знае и благоволи. И тук получил откровение за бъдещите си беди и скърби.

- Евстатий - казал му Господ, - подобава на дело да проявиш вярата, непоколебимата надежда и усърдната си любов към Мене. Всичко това се познава не сред временното богатство и суетното благополучие, но в нищета и скърби. На тебе, както на Иов*, предстои да претърпиш много скърби и да изпиташ много беди, та изкушен като злато в горнилото да се покажеш достоен за Мене и да приемеш венец от Моите ръце.

- Да бъде волята Ти, Господи - отвърнал Евстатий. - Готов съм да приема с благодарение всичко от Твоите ръце. Зная, че си благ и милостив и като Отец,

милувайки, ме наказваш: нима не ще приема от милосърдните Ти ръце бащинското наказание? Наистина съм готов като раб да понасям с търпение всичко, което ми отредят, само Твоята всесилна помощ да е с мене.

И отново чул глас:

- Сега ли желаеш да претърпиш скърби или в последните дни от живота си?

- Господи - казал Евстатий, - ако е невъзможно да не претърпя изкушения, дай ми сега да понеса тези беди. Само ми прати Своята помощ, за да не ме победи злото и да не ме откъсне от Твоята любов.

Господ му казал:

- **Бъди мъжествен, Евстатий, защото Моята благодат ще бъде с тебе и ще те пази. Предстои ти голямо унижение, но Аз ще те въздигна. И не само на небето ще те прославя сред ангелите, но и сред хората ще възстановя честта ти. След много скърби отново ще ти пратя утешение и ще възвърна предишния ти сан. Но ти трябва да се радваш не на временните почести, а на това, че името ти е записано в книгата на вечния живот.**

Така беседвал свети Евстатий с невидимия Господ и изпълвайки се с Божествена благодат, приемал откровения от Него. Радостен духом и възпламенен от любов към Бога, той се завърнал у дома и разказал на честната си съпруга всичко, което Той му открил. Не скрил това, че им предстоят много беди и скърби и я убеждавал мъжествено да ги претърпи заради Господа, **Който ще ги превърне във вечно веселие и радост**.

Като изслушала мъжа си, благоразумната жена казала:

- Нека над нас бъде волята Господня. А ние с цялото си усърдие ще Го молим само да ни прати търпение.

И те започнали да живеят благочестиво и честно, като се подвизавали в пост и молитва, раздавали на бедните още повече милостиня и още по-усърдно се усъвършенствали във всички добродетели.

След известно време по Божия промисъл домът на Евстатий бил застигнат от болести и смърт. Разболели се всички домашни и скоро умрели повечето слуги и целият домашен добитък. И тъй като останалите живи лежали болни и нямало кой вече да пази съкровищата на Евстатий, нощно време крадци разхищавали имението му. Скоро славният и богат воевода станал почти нищ. Но той ни най-малко не се опечалил от това и не изпаднал в безутешна скръб. Сред тези изпитания в нищо не съгрешил против Бога и Му благодарял с думите:

- “Господ даде, Господ и взе; (както беше угодно Господу, тъй и стана), да бъде благословено името Господне" (Иов. 1:21)!

И утешавал съпругата си да не скърби за станалото, а и тя на свой ред утешавала мъжа си, така че двамата понасяли скърбите с благодарност към Бога, като във всичко се поверили на Неговата воля и се укрепявали с надеждата на Неговата милост. Като видял, че се е лишил от имуществото си, Евстатий решил да се скрие от всички познати в някоя далечна страна и там, без да открива знатното си потекло и високо звание, да живее в смирение и нищета сред обикновените хора. Той се надявал, че така без препятствия и далеч от житейската мълва ще служи на станалия нищ и смирил се заради нашето спасение Христос Господ. Евстатий се посъветвал със съпругата си и те решили през нощта да

напуснат своя дом. И ето, тайно от домашните си, които останали съвсем малко, и то болни, те взели децата си, сменили скъпите дрехи с вретища и тръгнали на път. Произхождайки от знатен род, с висок сан, обичан от царя и уважаван от всички, свети Евстатий лесно можел да си възвърне славата, честта и богатството, от които се лишил, но **той ги смятал за нищо, оставил всичко заради Бога и само Него искал да има за Покровител**. Той се криел, за да не го познаят, и странствал по неведоми места, като отсядал при най-прости и невежи хора. Така, оставил богатите си чертози, се скитал този подражател на Христа, без да има къде да се подслони. Скоро царят и велможите научили, че техният обичан воевода Плакида се е скрил неизвестно къде. Всички недоумявали и не знаели какво да мислят: дали не е загинал някъде, или някой го е погубил. Те силно скърбели за него и го търсели, но не могли да постигнат Божията тайна, която се извършила в живота на Евстатий, защото “кой е познал ума на Господа? Или кой Му е бил съветник" (Рим. 11:34)?

Докато пребивавали в едно неизвестно място, жената на Евстатий казала:

- Дълго ли ще живеем тук, господине мой? По-добре да заминем за далечни страни, за да не ни познае някой и да не станем за посмешище на познатите ни.

Тогава заедно с децата си те тръгнали към Египет (4). След няколко дни стигнали морето, видели на пристанището готов да отплава кораб и се качили в него. Собственик на кораба бил един свиреп чуждоземец (5). Запленен от красотата на Евстатиевата жена, той пламнал от страст към нея и в сърцето си затаил лукавото намерение да я открадне от бедния й мъж и да я вземе за себе си. Когато стигнали брега, вместо заплащане за превоза собственикът така и направил. Евстатий се опитал да се съпротивлява, но не могъл да стори нищо,

защото свирепият и безчовечен чуждоземец извадил меча си, като заплашвал да го убие и да го хвърли в морето. Нямало кой да се застъпи за него. Със сълзи паднал той в нозете на злия човек и го умолявал да не го разделя с любимата му жена. Но всички молби били напразни, защото чул решителен отговор:

- Ако искаш да останеш жив, замълчи и си иди, иначе начаса ще умреш от моя меч, а морето ще ти стане гроб.

Облян в сълзи, Евстатий взел децата си и напуснал кораба, а собственикът вдигнал платна и отплавал. Колко тежка била за богоугодния човек разлъката с неговата целомъдрена и вярна съпруга! С пълни със сълзи очи и разбито от скръб сърце те се разделили. Плачел останалият на брега Евстатий, плачела на кораба и жена му, насила отнета от мъжа си и отвеждана в неизвестна страна. Може ли да се опише тяхната скръб, плач и ридание? Дълго стоял Евстатий на брега и гледал кораба, докато той не изчезнал от очите му. След това тръгнал на път, повел малолетните си деца. И мъжът плачел за жена си, а децата - за майка си. Само едно утешение имала неговата праведна душа - че приема тези изпитания от ръката на Господа, без Чиято воля нищо не може да му се случи. Ободрявала го и мисълта, че е призван в Христовата вяра, за да премине с търпение пътя към небесното отечество.

Но скърбите на Евстатий не свършили с това. Скоро той изпитал нови, още по-големи горести. Още неуспял да забрави първата си скръб, го връхлетяла нова мъка. Той току-що понесъл горчивата раздяла със съпругата си, а наближавало да изгуби и децата си. По пътя си Евстатий стигнал до една пълноводна и бърза река. Нямало нито брод, нито мост през нея и той трябвало да я премине. Оказало се невъзможно да пренесе и двамата си сина наведнъж. Тогава взел едното момче и го пренесъл на противоположния бряг на раменете си. Оставил го там и се върнал обратно, за да вземе и другия

си син. Но когато вече достигнал средата на река, чул вик. Евстатий се обърнал и с ужас видял, че един лъв грабнал сина му и го отнесъл в пустинята. С горчив и жалостен вопъл гледал бащата след отдалечаващия се звяр, докато заедно с плячката си не се скрил от очите му. Евстатий побързал да се върне при другия си син, но не успял да стигне брега, когато изведнъж се появил вълк и отмъкнал момчето в гората. Обзет от голяма скръб, той стоял сред реката, сякаш потънал в собствените си сълзи. Може ли някой да опише колко големи били сърдечната му скръб и риданията му? Той се лишил от своята целомъдрена, единоверна и благочестива съпруга и изгубил децата си, които били единственото му утешение в застигналото го нещастие. Наистина чудо било, че този човек не изнемогнал под тежестта на големите скърби и останал жив. Несъмнено само всемогъщата десница на Всевишния го укрепявала да понесе скръбта, защото само Онзи, Който допуснал Евстатий да бъде сполетян от такива изкушения, можел да му прати и такова търпение.

Евстатий излязъл на брега и плакал дълго и горчиво, а после със скръб в сърцето продължил пътя си. Само един Утешител имал той - Бога, в Когото твърдо вярвал и заради Когото понасял всичко. И ни най-малко не роптаел против Него, не казал: “Нима затова, Господи, ме призова да Те позная, за да се лиша от съпругата и децата си? В това ли е ползата от вярата в Тебе, та да стана най-нещастен сред хората? Така ли обичаш вярващите в Тебе, че допускаш да загинат в разлъка?”. Нищо подобно дори не помислил този праведен и търпелив мъж. Напротив, **с дълбоко смирение той възнасял благодарение на Господа за това, че Му е благоугодно да вижда рабите си не в светско благополучие и суетни утехи, а в скърби и бедствия, за да ги утеши в бъдещия вечен живот с радост и веселие**.

Но Всесилният Бог обръща всичко в благо и ако допуска

праведникът да претърпи бедствия, то не е за да го накаже, а за да изпита неговата вяра и мъжество, като благоволи не към сълзите, а към твърдото търпение и благодарността му. Подобно на това, както някога Господ съхранил Иона невредим в утробата на кита (Иона, гл. 2)], така съхранил Той цели и невредими и децата на Евстатий, грабнати от зверовете. Пастири видели лъва да отмъква момчето в пустинята и го подгонили с викове. Звярът пуснал детето и избягал. А вълка видели орачи, подгонили го и той също оставил детето и избягал. И орачите, и пастирите били от едно село. Те взели децата и ги възпитали.

Но Евстатий не знаел нищо. Той продължавал пътя си и ту благодарял на Бога в търпението си, ту побеждаван от човешката природа, плачел и възклицавал:

- Горко ми! Някога бях богат, а сега съм нищ и лишен от всичко. Горко ми! Някога живеех в слава, а сега - в безчестие. Горко ми! Някога имах дом и големи имения, а сега съм странник. Бях като разлистено и плодовито дърво, а сега съм изсъхнала клонка. Вкъщи бях заобиколен с приятели, на улицата - със слуги, в битките - с воини, а сега останах сам в пустинята. **Но не ме оставяй, Господи! Не се отвръщай от мене Ти, Който виждаш всичко! Не ме забравяй, Всеблаги! Господи, не ме оставяй до края! Спомних си думите ти, Господи, когато ми се яви: “ще претърпиш скърби, подобно на Иов”.** Но ето, върху мен се изпълни и повече от това, което бе с Иов, защото, макар и лишен от имуществото и славата си, той седеше на своето гноище, а аз съм в чужда страна и не зная къде да ида. Той имаше приятели, които го утешаваха, а моето утешение, възлюбените ми чеда, похитиха диви зверове и ги изядоха в пустинята. Иов беше лишен от децата си, но съпругата му можеше да го утеши и да му послужи, а моята добра жена попадна в ръцете на беззаконен чуждоземец и аз се люлея като пустинна тръстика

от бурята на горчивата ми скръб. Не се гневи, че говоря така в скръбта на сърцето си, Господи, защото говоря като човек. Но в Тебе, моя Промислител и Устроител на моя път, се утвърждавам, на Тебе се надявам и с Твоята любов, като с прохладна роса и полъх на вятъра, охлаждам огъня на мъката си, с Твоята сладост услаждам горчивината на бедите си.

Като говорел така с въздишки и сълзи, Евстатий стигнал до едно село, наречено Вадисис. Той се заселил там и станал наемник при местните жители, за да се препитава с труда на ръцете си. Трудел се и изпълнявал такива работи, към които не бил навикнал и които не познавал. После помолил да му поверят да пази житото им, а те му плащали малка заплата. Така той живял петнадесет години **в голяма нищета, смирение и много труд и с пот на чело изкарвал хляба си**. Кой може да опише добродетелите и подвизите му? Всеки може да ги оцени, ако си представи, че сред такава нищета и странничество **той живеел единствено в молитви и пост, сълзи, бдения и сърдечни въздишки, като обръщал към Бога очите и сърцето си и очаквал милост от неизреченото Му милосърдие**. Децата на Евстатий се възпитавали наблизо, но той не знаел за тях, пък и те не знаели един за друг, макар и да живеели в едно село. Жена му, както някога Сарра (6), била опазена от Бога от разпътството на онзи чуждоземец, защото, когато я отнел от праведния й мъж, той бил поразен от болест. Когато пристигнал в своята страна, той починал и оставил пленницата си чиста, без да я докосне. Така Бог пазел Своята вярна рабиня и макар попаднала сред мрежи, тя не била уловена, а като птица се избавила от примката на ловеца - мрежата била разкъсана и тя била избавена с помощта на Всевишния. След смъртта на чуждоземеца, добродетелната жена останала свободна и живеела в света без напасти, като изкарвала хляба си с труда на ръцете си.

По това време другоплеменниците водели война против Рим и причинили много щети, като завладели някои градове и области (7). Цар Траян пребивавал в голяма печал и спомняйки си храбрия воевода Плакида, казвал:

- Ако нашият Плакида беше с нас, враговете нямаше да ни се присмиват. Той беше страшен за неприятелите и те се бояха от името му, защото бе храбър и победител в битките.

И царят заедно с велможите се чудел на странното обстоятелство, че Плакида изчезнал заедно с жена си и децата си. Той решил да го търси по цялото царство и казал на приближените си:

- Ако някой ми намери моя Плакида, ще го удостоя с големи почести и много дарове.

Двама добри воини, Антиох и Акакий, които някога били верни приятели на Плакида и дълго време живеели в дома му, казали:

- Всевластни царю, заповядай ние да намерим човека, от който много се нуждае цялото Римско царство. Ще приложим най-голямо усърдие, дори да се наложи да го търсим в далечни земи.

Царят се зарадвал на готовността им и веднага ги изпратил да дирят Плакида. Те обиколили много области, търсели своя любим воевода по градове и села и разпитвали всеки срещнат дали някой не го е виждал. Накрая наближили селото, в което живеел Евстатий. В това време той пазел посевите в полето. Като видял приближаващите се воини, той се вгледал и отдалеч ги познал, зарадвал се и заплакал от радост. Дълбоко въздишайки към Бога скрито в сърцето си, Евстатий застанал на пътя, по който те трябвало да минат. Те наближили, поздравили го и започнали да разпитват кое е това селище и

на кого принадлежи. А после заразпитвали дали няма тук един странник на еди-каква си възраст, на име Плакида.

Евстатий ги попитал:

- Защо го търсите?

- Той е наш приятел - отговорили те - и дълго време не сме го виждали и не знаем къде се намира заедно с жена си и децата си. Ако някой ни съобщи за него, ще му дадем много злато.

Евстатий казал:

- Не го познавам и никога не съм чувал за него. Впрочем, господа мои, моля ви, елата в селото и си починете в колибата ми, защото виждам, че и вие, и конете ви сте уморени от пътя. Отдъхнете при мен, а после ще можете да потърсите някой, който да познава този човек.

Те го послушали и отишли с него в селото. Приятелите му не го познали, но той ги познал и едва не заплакал, ала се сдържал. В селото живеел един добър човек, в чийто дом Евстатий намерил приют. Той ги завел при стопанина си, помолил го да им окаже гостоприемство и да ги нагости.

- А аз - добавил той - ще ти се отплатя с труда си за всичко, което похарчиш за угощението, защото тези хора са мои познати.

И поради добрината си и молбата на Евстатий човекът усърдно гощавал гостите си. А Евстатий им служел, като им поднасял ястията. При това си спомнял своя предишен живот, когато онези, на които прислужвал сега, му служели по същия начин, и побеждаван от естествената слабост на човешката природа, едва сдържал сълзите си, но не се разкривал пред двамата воини, за да не го познаят. Няколко пъти той излизал от колибата си навън и плачел, а после избърсвал сълзите си,

влизал отново и им служел като роб и беден селянин. **А те гледали лицето му и започнали лека-полека да го разпознават и тихо да говорят помежду си: “Този човек прилича на Плакида… Нима наистина е той?”. И добавили: “Помним, че на врата му имаше дълбока рана, получена във война. Ако този мъж има такава рана, той наистина е самият Плакида”. Когато забелязали раната на врата му, те веднага скочили и паднали в нозете му, започнали да го прегръщат, плачели от радост и му говорели:**

- Ти си Плакида, когото търсим! Ти си любимецът на царя, когото той оплаква толкова дълго! Ти си римският воевода, за когото скърбят всички воини.

Тогава Евстатий разбрал, че е дошло предреченото от Господ време отново да получи предишния си сан и предишната слава и чест, и казал на воините:

- Братя, аз съм този, когото търсите! Аз съм Плакида, заедно с когото дълго време воювахте против враговете. Аз съм човекът, който някога бе славата на Рим, страшен за другоплеменниците, скъп за вас, а сега съм нищ, беден и неизвестен никому!

Голямо било взаимното им вълнение и радостни били техните сълзи. Те облекли Евстатий в скъпи дрехи като свой воевода, връчили му посланието на царя и усърдно го молели веднага да иде при него:

- Враговете ни удържат победи - казвали те - и няма никой друг толкова храбър като тебе, който да може да ги победи и прогони!

А стопанинът на дома и домашните му слушали това, учудвали се и недоумявали. По цялото село се понесла вестта,

че в къщата му живее велик човек. Всички жители заприиждали като при велико чудо и с удивление гледали Евстатий, облечен като воевода и приемащ почести от воините. Антиох и Акакий разказали на хората за подвизите на Плакида, за храбростта, славата и благородството му. Като чули, че Евстатий е храбър римски воевода, хората се дивели и казвали: “О, колко велик мъж е живял сред нас и ни е служел като наемник!”. И му се покланяли доземи с думите:

- Господине, защо не ни откри своето знатно потекло и сана си?

Бившият стопанин на Плакида паднал в нозете му и го молел да не се гневи за това, че не му е оказвал почит, а всички жители на селото се срамували от мисълта, че имали този велик човек за наемник и роб. Воините дали на Евстатий кон и се отправили обратно към Рим, а хората го изпратили с почести надалеч. По пътя Евстатий беседвал с воините и те го разпитвали за съпругата и децата му. Той им разказал всичко, което се случило с него, а те плакали, когато чули за нещастията му. На свой ред те му разказали колко бил огорчен царят и не само той, но целият двор и воините. След няколко дни достигнали Рим и воините известили на царя, че са намерили Плакида и как станало това. Окръжен от велможите си, той посрещнал с почести воеводата, с радост го прегърнал и разпитвал какво се е случило с него. Евстатий му разказал за жена си и децата си и всички слушащи се умилили. После царят му възвърнал предишния чин и го дарил с богатство, по-голямо от предишното. Целият Рим се радвал на неговото завръщане. Царят го молел да се отправи на война против другоплеменниците и с храбростта си да защити Рим от нашествието им, а също и да им отмъсти за превзетите градове. Евстатий събрал всички воини и видял, че те не са достатъчни за такава война. Той предложил на царя да разпрати укази във всички области на държавата и да събере

от градове и села годни за воинска служба юноши, а после да ги призове в Рим. Царят така и направил и в Рим се събрали много млади и здрави юноши. Сред тях били и двамата Евстатиеви синове Агапий и Теопист, които вече възмъжали, станали красиви на лице, снажни и силни младежи. Когато ги довели в Рим и ги изправили пред воеводата, той много ги обикнал, защото самата бащинска природа го привличала към децата му и го карала да изпитва силна любов към тях. **Макар и да не знаел, че това са синовете му, той ги обичал като свои деца, и мили на сърцето му, те винаги били край него и седели на една маса с него. После Евстатий тръгнал на война против другоплеменниците и ги победил с Христовата сила. Той не само върнал превзетите градове и области, но завоювал цялата земя на неприятеля и напълно разгромил войската му. Укрепен от силата на своя Господ, той показал още по-голяма храброст, отколкото преди, и удържал такава блестяща победа, както никога досега.**

Когато войната свършила и воеводата с мир се завръщал в отечеството си, се случило да отседне в живописно селище, разположено на брега на една река. Тъй като мястото било удобно за лагер, Евстатий спрял там с воините си за три дни, защото на Бог било угодно верният Му раб да срещне жена си и децата си и отново да се съберат всички заедно. **Жена му живеела в това селище и имала градина, от която с много труд изкарвала препитанието си. По Божия промисъл Агапий и Теопист, без да знаят нищо за майка си, поставили палатката си около нейната градина. Възпитани в едно и също село, те имали и една обща палатка и се обичали като едноутробни братя. Макар и да не знаели за близкото си родство, те имали помежду си братска любов. И двамата си почивали около градината на майка си, недалеч от стана на воеводата.**

Веднъж по обяд майка им работела в градината и чула разговора на Агапий и Теопист. Те говорели за потеклото си и по-големият казал:

- Спомням си, че баща ми бе воевода в Рим. Не зная защо той и майка ми напуснаха града и взеха със себе си мене и по-малкия ми брат. Помня още, че стигнахме морето и се качихме на един кораб. После, когато спряхме на брега, баща ни слезе заедно с нас, а майка ни, не зная по каква причина, остана на кораба. Помня също, че баща ми горчиво плака за нея. Плакахме и ние, а после той с ридания продължи пътя си. Когато стигнахме една река, баща ми ме остави на брега, а по-малкия ми брат взе на рамо и го пренесе отсреща. Когато после се върна да ме вземе, дойде един лъв, грабна ме и ме отнесе в пустинята. Но пастирите го прогониха, отнеха ме от него и ме възпитаха в селото, което познаваш.

Тогава по-малкият брат станал и се хвърлил на врата му с радостни сълзи:

- Наистина ти си моят брат, защото и аз помня всичко това, което разказваш. Аз сам видях как те отнесе лъвът, а мен в това време ме грабна един вълк, но орачите ме спасиха от него.

Като разбрали за родството си, братята много се зарадвали и започнали да се прегръщат и целуват, проливайки радостни сълзи. А майка им слушала техния разговор, учудвала се и вдигала очи към небето с въздишки и сълзи, защото се убедила, че те наистина са нейните деца и сърцето й се изпълнило със сладост и радост след всички горчиви скърби. Но като разумна жена тя не посмяла да се яви пред тях и да им се

разкрие без достоверно доказателство, защото била просякиня, облечена във вехти дрехи, а те били видни и славни воини. Тогава решила да отиде при воеводата и да го помоли да й разреши да се завърне в Рим заедно с войската му, като се надявала, че там по-лесно ще може да се открие на синовете си, а също и да разбере дали е жив съпругът й. Тя застанала пред Евстатий, поклонила му се и казала:

- Моля те, господине, заповядай да последвам полковете ти в Рим, защото съм римлянка, доведена преди шестнадесет години от другоплеменници в тази земя. Сега, когато съм свободна, се скитам в чужда страна и търпя голяма нищета.

По добрината на сърцето си той веднага удовлетворил молбата й и позволил без страх да се завърне в отечеството си. Гледайки воеводата, жената напълно се убедила, че той е съпругът й и учудена стояла като в унес. Но Евстатий не познал жена си. Получила неочаквано една радост след друга, подобно на това, както някога една след друга я връхлитали скърбите, тя вътрешно с въздишки се молела на Бога и се бояла да се открие пред мъжа си, защото бил в голяма слава, окръжен с много приближени, а тя била като последна просякиня. И излязла от палатката, молейки се на своя Владика и Бог Той сам да устрои така, че мъжът и децата й да я познаят сами. После избрала по-удобно време, отново влязла при Евстатий и застанала пред него. Той я погледнал и попитал:

- Какво още искаш от мене, старице?

Тя му се поклонила доземи и казала:

- Умолявам те, господине мой, не се гневи на рабинята

си за това, които искам да те попитам. Бъди търпелив и ме изслушай.

- Добре, говори - казал той.

Тогава тя започнала речта си с думите:

- Не си ли ти Плакида, наречен в светото кръщение Евстатий? Не ти ли видя Христа на кръста сред рогата на елена? Не ти ли заради Господа остави Рим с жена си и двамината си синове Агапий и Теопист? Не отне ли на кораба жена ти един чужденец? Верен свидетел ми е на небето Самият Христос Господ, заради Когото претърпях много напасти, че аз съм жена ти и с Христовата милост бях опазена от оскърбление, защото в часа, в който ме отне от тебе, чужденецът загина, наказан от Божия гняв, а аз останах чиста и сега бедствам и се скитам.

Като чул това, Евстатий сякаш се събудил от сън и веднага познал съпругата си. Той станал и я прегърнал и двамата много плакали от радост. Евстатий казал:

- Нека да възхвалим и да благодарим на нашия Спасител Христос, Който не ни остави в милосърдието Си, но както обеща да ни утеши след скърбите, така и стори.

И те с радостни сълзи благодарили на Бога. После, когато Евстатий престанал да плаче, жена му го попитала:

- А къде са децата ни?

Той въздъхнал дълбоко и отговорил:

- Изядоха ги диви зверове.

Тогава тя казала:

- Не скърби, господине мой! Както Бог ни помогна неочаквано да се намерим един друг, така ще помогне да намерим и децата си.

Той отговорил:

- Нима не ти казах, че ги изядоха зверовете?

А тя му разказала всичко, което чула в градината си - разговорите на двамата воини, от които узнала, че те са техните синове.

Евстатий веднага повикал юношите при себе си и ги попитал:

- Откъде произхождате? Къде сте родени и възпитани?

Тогава по-старият брат отговорил:

- Господине, още като деца останахме сираци и затова малко помним детството си. Но си спомняме това, че баща ни бе воевода като теб, но не знаем какво е станало с него и защо една нощ напусна Рим заедно с майка ни и нас двамата. Не знаем защо, когато прекосихме морето, майка ни остана на кораба. А баща ни, плачейки за нея, стигна до една река. Той пренесе единия от нас през нея и се завърна за другия. Когато бе насред реката, ни похитиха зверове - мене ме грабна един лъв, а брат ми - вълк. Но бяхме избавени от тях, защото мен ме спасиха и възпитаха пастирите, а брат ми - орачите.

Като чули това, Евстатий и жена му познали децата си и като се хвърлили на шията им, дълго плакали. И в лагера на воеводата настанала голяма радост, както някога в Египет, когато братята на Иосиф го познали (Бит. 45:1-15). По всички полкове се понесла вестта, че са се намерили жената и децата на воеводата им, събрали се всички воини и цялата войска ликувала. И не се радвали толкова на

победите си, колкото на това радостно събитие. **Така Бог утешил верните Си раби, защото Той “умъртвява и съживява, прави човека сиромах и богат"** (1Цар. 2:6-7), хвърля в скърби и възнася в радост и веселие. И Евстатий можел да каже заедно с Давид: “Дойдете, послушайте всички, които се боите от Бога, и аз ще ви разкажа, какво стори Той за душата ми" (Пс. 65:16). “Спомни си Той Своята милост" (Пс. 97:3.). “Десницата Господня е висока, десницата Господня твори сила" (Пс. 117:16)!

Но още преди Евстатий да се завърне в Рим, радвайки се двойно - за победата и за срещата с жена си и децата си, починал цар Траян. Наследил го Адриан, който ревностно се придържал към езическите суеверия и преследвал християните. Когато Евстатий тържествено влязъл в Рим, по обичая на римските пълководци водейки много пленници и окръжен с богата военна плячка, царят и гражданите го посрещнали с почести (8) и храбростта му се прославила още повече отпреди. **Но Бог, Който не иска рабите Му да бъдат почитани и славени в този превратен и непостоянен свят със суетни и временни почести, защото им е приготвил на небето вечна и непреходна чест и слава, посочвал на Евстатий мъченическия път, защото скоро отново му пратил безчестие и скръб, които той с радост претърпял заради Христа.** Злочестивият Адриан поискал да извърши жертвоприношение на бесовете в знак на благодарност за победата над враговете. Когато той влязъл в храма с велможите си, свети Евстатий не го последвал, а останал отвън. Царят го попитал:

- Защо не искаш да влезеш с нас в храма и да се поклониш на боговете? Та на теб преди всички подобава да им въздадеш благодарност за това, че не само те опазиха цял и невредим и ти даруваха победа във войната, но ти помогнаха и да намериш жена си и децата си.

Евстатий отговорил:

- Аз съм християнин и познавам Един Бог - моя Иисус Христос, Него почитам, на Него благодаря и на Него се покланям. Защото Той ми дарува всичко: и здравето, и победата, и съпругата, и чедата ми. А на глухите, неми и безсилни идоли няма да се поклоня.

И си отишъл вкъщи. Царят се разгневил и взел да размишлява как да го накаже заради това, че не почита боговете им. Отначало той го лишил от воеводския сан и го призовал на съд като обикновен човек, заедно с жена му и децата му, като ги увещавал да принесат жертва на идолите. Но не могъл да ги убеди и ги осъдил да бъдат хвърлени на зверовете. И ето, свети Евстатий, този славен и храбър воин, бил отведен в цирка, осъден заедно с жена си и синовете си. Но той не се срамувал от безчестието си, не се страхувал от смъртта заради Христа, на Когото ревностно служел, изповядавайки пред всички святото Му име. **Той укрепявал и своята свята съпруга и децата си, за да не се побоят от смъртта заради Животворящия всичко Господ. И те отишли на смърт сякаш на пир, ободрявайки се един друг с надеждата за бъдещото въздаяние. Срещу тях пуснали зверове, които обаче не ги докосвали, защото, щом някой звяр се приближавал до тях, прекланял пред тях главата си и се връщал назад.** Зверовете забравили своята ярост, а царят още повече се разярил и заповядал да отведат мъчениците в тъмница.

На другия ден Адриан заповядал да запалят един меден вол и да хвърлят в него свети Евстатий и семейството му (9). Но нагорещеният вол за светите мъченици бил като охладената с роса халдейска пещ за светите момци (Дан. 3:21 и нататък.). Вътре светите мъченици се помолили, а после предали душите си на Бога и преминали в Царството Небесно. След три дни

Адриан отишъл при вола и поискал да види праха на изгорелите мъченици. **Слугите отворили вратата и намерили телата им цели и невредими - нито един косъм от главите им не изгорял, а лицата им били като лица на спящи и блестели с дивна красота.**

И всички, които присъствали там, възклицавали:

- Велик е християнският Бог!

Посраменият цар се завърнал в двореца си, укоряван от народа, че напразно е предал на смърт така нужния на Рим воевода.

Християните взели честните тела на светите мъченици и ги погребали (10), прославяйки дивния в светиите Си Бог, Отец и Син и Свети Дух, на Когото от всички нас да бъде чест, слава и поклонение сега и завинаги и вовеки веков. Амин.

Тропарь великомученику Евстафию Плакиде и иже с ним

глас 4

Му́ченицы Твои́, Го́споди,/ во страда́ниих свои́х венцы́ прия́ша нетле́нныя от Тебе́, Бо́га на́шего:/ иму́ще бо кре́пость Твою́,/ мучи́телей низложи́ша,/ сокруши́ша и де́монов немощны́я де́рзости. / Тех моли́твами// спаси́ ду́ши на́ша.

Кондак великомученику Евстафию Плакиде

глас 2

Стра́сти Христо́вы я́ве подража́в/ и Сего́ испи́в усе́рдно ча́шу,/ о́бщник, Евста́фие, и сла́вы снасле́дник был еси́,/ от Сама́го всех Бо́га// прие́мля с высоты́ боже́ственное оставле́ние.

(Страсти Христовы яве подражав, и сего испив усердно

чашу, общник, Евстафие, и славы снаследник был еси, от самого всех Бога приемля с высоты божественное оставление.)

Молитва великомученику Евстафию Плакиде

О, преславный, святый и многострадальный великомучениче Христов Евстафие! Услыши нас грешных и недостойных, святую память твою празднующих. Испроси нам у Господа многомощными молитвами твоими благодать, яже ко спасению, и всех грехов, содеянных нами, прощение, земли благоплодие, миру мирное устроение и от лютых диавольских козней свобождение, христианскую кончину жития нашего и немятежное чрез воздушныя мытарства к небеси прехождение, ты бо приял еси благодать сию от Господа, еже молитися за ны, и аще восхощеши помощи нам, почитающим священную память твою, вся можеши сотворити. Не презри убо нас, недостойных, страстотерпче святый, и испроси от Господа вся благая и полезная душам нашим, яко да и мы сподобимся славити и воспевати всесвятое и великолепое имя Его во премирном Царствии Небеснем, идеже есть всех святых жилище, во веки веков. Аминь.

*1. **Траян** бил един от най-добрите римски императори. Той много се грижел за благото на своя народ, напълно преобразувал държавното управление, разширил пределите на империята с успешни войни, основал нови градове. Но и той преследвал християните.*

2. Езическото име на свети Евстатий е Плацид според римското произношение, от латинската дума placidus, което значи тих, равен, спокоен, мек, кротък. Името прекрасно характеризира високите му нравствени качества още преди обръщането в християнството.

*3 Римският император **Тит** бил син и наследник на*

император Веспасиан и царувал от 79 до 81 г. При управлението на баща си бил изпратен с многобройна войска в Иудея, за да накаже въстаналите против римската власт иудеи. Тук става въпрос именно за тази война. Тя завършила през 79 г. с разрушаването на Иерусалим и Соломоновия храм.

** **Иов** - велик старозаветен праведник, пазител на истинското откровение и богопочитане в човешкия род по времето, когато след разселването на народите се засилило езическото суеверие. Прочут с благочестието и непорочния си живот, той бил изпитан от Бога с всички нещастия, но останал непоколебим във вярата и добродетелта. Иов живеел в патриархалните времена преди Моисей в Авситидийската страна, която се намирала в северната част на каменистата Арабия. Историята на праведния Иов е описана подробно в книгата с неговото име - една от най-древните свещени библейски книги.*

4. Тоест към Средиземно море, което трябвало да прекосят с кораб, за да достигнат Египет. По това време той се намирал под римска власт, установена окончателно през 30 г. до Р. Хр.

5. В житието той е наречен "варварин". Така гърците и римляните презрително наричали всички чужденци, като намеквали за грубостта и невежеството на другите народи. Наред с това в писанието така се наричат изобщо безчовечните и свирепи хора. Вероятно този човек бил някой от морските разбойници, които тогава нерядко всявали страх по Средиземноморското крайбрежие, като крадели и продавали в робство красиви жени и девойки и безчовечно убивали всички, които се опитвали да им попречат.

6. Тук става дума за подобен пример от живота на старозаветния патриарх Авраам и жена му Сарра скоро след

преселването им в Ханаанската земя. Когато по време на глад Авраам дошъл в Египет, фараонът поискал да вземе Сарра за жена заради нейната красота, но Господ не допуснал това и поразил с тежки наказания царя и двора му. Бит. 12:11-20.

7. Това било малко преди смъртта на Траян, както става ясно от самия разказ. От историята е известно, че по това време против римското господство въстанали различни азиатски народи и императорът подготвял поход срещу Месопотамия.

8. Според римския обичай за Плакида бил устроен така наречения триумф - тържествено и пищно посрещане на увенчания със слава пълководец победител.

9. "Великите Чети-Минеи" на митрополит Макарий прибавят тук и следните подробности, които отсъстват при свети Димитрий Ростовски. Когато светите мъченици наближавали мястото на страшното наказание, те вдигнали ръце към небето и възнесли пламенна молитва към Господа, сякаш съзерцавайки някакво небесно явление, както се вижда от първите думи на молитвата им: "Господи, Боже на силите, невидим за другите, видим за нас! Чуй молещите те и приеми нашата последна молитва. Ето, ние се събрахме и Ти ни сподоби с участта на Твоите светии. Както не остави тримата момци във вавилонския огън, така дай сега и на нас да загинем в този огън, за да благоволиш да ни приемеш като благоприятна жертва. ***Подай, Господи Боже, на всеки, който поменува нашата памет, участие в Царството Небесно****, а яростта на огъня промени в прохлада и ни сподоби да умрем в нея. Още те молим, Господи, сподоби да не се разделят телата ни, но да бъдат положени заедно". В отговор на тази молитва от небето се чул Божествен глас: "Да ви бъде*

според молитвата ви! И повече ще ви бъде дадено, защото претърпяхте много напасти и не бяхте победени. Идете с мир, приемете победни венци за страданията си и почивайте вовеки веков”.

10. Мощите на свети Евстатий и семейството му се намират в Рим в църквата с неговото име.

buditeli.info © 2017